

SAMPO OYJ:N OSAVUOSIKATSAUS TAMMI - SYYSKUU 2002

Liiketoiminta vakaata, kulukehitys rohkaisevaa

Katsauskausi pähkinänkuoressa

- Liikevoitto oli 440 milj. euroa (1 018). Vertailulukuun sisältyy 730 milj. euroa myyntivoittoja Nokia-osakkeista. Osakekohtaiseksi tulokseksi muodostui 0,51 euroa (1,39).

- Osakekohtainen substanssi 5,04 euroa säilyi lähes edellisen vuosineljänneksen tasolla huolimatta vaikeista markkinaolosuhteista (30.6.2002, 5,09 ja 30.9.2001, 5,63).

- Vuoden 2001 marraskuussa julkaistujen kustannusleikkausten vaikutukset alkoivat näkyä, konsernin kokonaiskustannukset olivat katsauskaudella 359 milj. euroa (erittely vuosineljänneksittäin sivulla 3).

- Rahastoliiketoiminnassa Sampo nousi markkinajohtajaksi. Rahastopääomilla mitattu markkinaosuus kohosi 24,1 %:iin (17,4).

- Henkivakuutuksen myynti ja markkinaosuus kehittyivät painopistealueilla suotuisasti. Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa ja henkilöasiakassegmentissä markkina-asema vahvistui edelleen. Vakavaraisuusaste säilyi hyvänä 12,1 %:ssa.

- Kokonaisuutena pankkitoiminnan kannattavuus säilyi vakaana. Matala korkotaso, valituista sijoitussalkuista luopuminen ja vienti- ja projektirahoitussalkun myynti rasittivat rahoituskatetta, joka laski 337 milj. euroon (356). Palkkiotuotot kasvoivat 167 milj. euroon (162). Luottotappioita palautui jo kolmannella perättäisellä vuosineljänneksellä enemmän kuin uusia kirjattiin. Yrityspankkitoiminnassa palkkiotuottojen kasvu jatkui ja kaksi kolmannelle tuotoista tuli muusta toiminnasta kuin luotonannosta.

- Osakkuusyhtiö Ifin yhdistetty kulusuhde parani 106,3 %:iin (107,8 % 30.6.2002). Kolmannella neljänneksellä yhdistetty kulusuhde oli 103,6 %. Toiminnan tehostaminen etenee suunnitelmien mukaisesti, mutta sijoitustoiminnan heikko tuottotaso painoi katsauskauden tuloksen selvästi tappiolliseksi.

Milj. euroa	1-9/2002	1-9/2001	Muutos-%	1-12/2001
Liikevoitto	440	1 018	-56,8	1 104
Pankkitoiminta	212	244	-13,1	296
Henkivakuutus	39	68	-42,6	79
Omistusyhteisö	280	387	-27,6	372
Voitto ennen satunnaisia eriä	447	988	-54,8	1 075
Rahastopääomat	3 600	2 316	55,4	2 675
Muut om.hoidon varat (pl. konserni)	7 413	7 475	-0,8	7 469
Henkivakuutussäästöt	4 617	4 283	7,8	4 452
Talletuskanta	8 458	8 639	-2,1	9 062
Luottokanta	12 754	13 818	-7,7	13 597
Tulos/osake, euroa	0,51	1,39	-63,3	1,50
Substanssi/osake, euroa *)	5,04	5,63	-10,5	5,67

*)Täydellä verovelalla vähennettynä.

Toimialojen välisiä sisäisiä osinkoja ja myyntivoittoja ei ole eliminoitu luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan eikä vakuutustoiminnan tulosanalyysissä, -erittelyissä tai tunnusluvuissa. Konsernin liikevoitosta em.erät on eliminoitu. Lisäksi liikevoittoon on lisätty/vähennetty yhdellä rivillä yhdisteltävän If-konsernin omistusosuutta vastaava voitto/tappio. Tästä syystä konsernin liikevoitto ei ole yhtä kuin liiketoiminta-alueiden liikevoittojen summa.

KONSERNIJOHTAJAN KATSAUS

Painopiste uusiin asiakkuuksiin ja tehokkuuteen

Sampo nousi Suomen sijoitusrahastoyhdistyksen rahastoraportin mukaan katsauskauden lopussa suurimmaksi rahastoyhtiöksi. Markkinaosuutemme rahastopääomilla mitattuna kohosi 24,1 %:iin, joka on 6,7 %-yksikköä suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Myös Henki-Sampo menestyi oivallisesti sijoitussidonnaisten vakuutusten myynnissä ja henkilöasiakasmarkkinoilla. Ensin mainitussa segmentissä markkinaosuutemme kasvoi 24,9 %:iin (13,6) ja jälkimmäisessä 15,8 %:iin (12,4).

Henkilöasiakasverkostomme on jo kuluvana vuonna osoittanut voimansa. Vuonna 2003 vähittäispankkitoiminnan uudet haasteet ovat kustannustehokkuuden parantamisessa ja uusien henkilöasiakkaiden hankkimisessa. Tällöin keihäänkärkituotteidemme rahastojen ja henkivakuutusten lisäksi meidän on kyettävä lujittamaan asiakassuhteita peruspankkituotteiden, kuten asuntolainojen ja luottokorttien, myynnillä.

Olemme nyt saaneet haluamamme linjaukset yritysasiakasliiketoiminnassa hyvään vaiheeseen, ja olemme valmiita vahvistamaan markkina-asemaamme myös suomalaisten yritysten ja yhteisöjen piirissä. Kansainvälisen vienti- ja projektirahoitussalkun myynnin ansiosta voimme keskittyä lähes yksinomaan suomalaisiin asiakkuuksiin. Hyvästä riskienhallinnastamme johtuen yritysluottojemme laatu on hyvä, enkä siten usko luottotappioiden merkittävään kasvuun lähiaikoina.

Kustannussäästöt aikataulussa

Marraskuussa 2001 julkistimme toiminnan tehostamissuunnitelman, jonka tavoitteena on yhteensä 52 miljoonan euron kustannussäästöt. Kuluvan vuoden alussa Ifiin siirtyneen vahinkovakuutuksen osuus oli kolmannes henkilöstökustannusten säästöistä, joten nykyiselle konsernirakenteelle asetettuna tavoite on runsaat 40 miljoonaa euroa vuositasolla.

Kokonaisuudessa säästöt toteutuvat vuoden 2003 aikana, mutta jo vuoden 2002 kahdella viimeisellä neljänneksellä toimenpiteiden vaikutukset näkyvät. Tavoitteeksi asetettu henkilöstövähennys on toteutunut suunnitelman mukaisesti ja kustannusvaikutus on selvästi todettavissa alla olevassa taulukossa.

Muiden kustannussäästöjen osalta olemme edellä tavoitteistamme. Toteutetut ulkoistamiset, erityisesti tietohallinnon osalta, ja tietotekniikkaprojektien uudelleenarvioinnit ovat tuoneet huomattavia kustannussäästöjä. Kaikkiaan olen varma siitä, että ylitämme säästötavoitteen ja tulevaisuudessa tulostiedotteissa palaan asiaan yksityiskohtaisemmin.

SAMPO-KONSERNIN KUSTANNUSKEHITYS , milj. euroa

	Q2/2001	Q3/2001	Q4/2001	Q1/2002	Q2/2002	Q3/2002
Henkilöstökulut	70	70	81	63	53	54
Muut kulut	75	70	90	69	66	53
Yhteensä	145	140	171	133	119	107

Luvuista on eliminoitu vahinkovakuutuksen vaikutus aikana Q2/2001 - Q4/2001. Vertailuun on otettu ajanjakso jolloin Sampo-konserni on toiminut holding-yhtiörakenteessa.

Pääomamarkkinoiden heilahtelut

Sijoitustoiminnassamme pyrimme hallittuun riskinottoon. Sampo ei ole immuuni markkinoiden heilahteluille, mutta rajutkaan osake- tai muut markkinaheilahtelut eivät vahvan pääomarakenteen takia muodosta merkittävää uhkaa konsernin ansaintakyvyille. Osavuositarkastukseen liittyvässä oheismateriaalissa, joka on luettavissa verkkosivuillamme, eritellään tarkemmin markkinamuutosten vaikutusta eri liiketoiminta-alueilla.

Lyhyiden korkojen muutos vaikuttaa suoraan pankkitoiminnan kannattavuuteen. Yhden prosentin nousu lyhyissä koroissa parantaisi noin 33 miljoonaa euroa Sampo Pankin rahoituskatetta runsaan vuoden kuluessa. Vastaava lasku vaikuttaisi suunnilleen saman verran rahoituskatetta heikentävästi.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on viime aikoina puhuttanut julkista sanaa ja sijoittajia myös Suomessa. Vakuutusvalvontaviraston tuore selvitys ja yhtiöiden itsensä julkisuuteen antamat tiedotteet kertovat, että suomalaiset yhtiöt täyttävät viranomaisvaatimukset, mutta useat yhtiöt ovat menettäneet merkittävässä määrin pääomiaan. Henki-Sampo on vakavaraisuudeltaan markkinoiden ehdotonta kärkeä ja onnistuneen sijoituspolitiikan ansiosta sen vakavaraisuus on tammi-syyskuussa heikentynyt vain vähäisessä määrin. Yhtiön puskurit, jotka katsauskauden päättyessä ylittivät 350 milj. euroa, kestävät todella synkänkin pääomamarkkinakehityksen.

Loppuvuoden näkymät

Maaailman pörseissä on viime aikoina ollut havaittavissa piristymisen merkkejä. Jatkuessaan tällainen kehitys tulee heijastumaan pitkäaikaissäätämistuotteiden kysyntään ja uskonkin myynnin jatkuvan vilkkaana loppuvuonna. Painopistealueilla markkina-asemamme ovat vahvistuneet huomattavasti kuluvana vuonna. Olen vakuuttunut, että markkinaosuutemme kasvavat edelleen, mutta eivät luultavimmin niin nopeasti kuin tähän asti.

Rahoituskate säilynee nykytasollaan, mikäli yleisessä korkotasossa ei tapahdu muutoksia. Toteutettujen kustannusleikkausten vaikutukset näkyvät täysimääräisinä vuoden 2003 luvuissa, mutta kuluvana vuonna jo havaittava myönteinen kustannuskehitys jatkuu viimeisellä vuosineljänneksellä. Luottotappioiden määrässä en odota merkittävää kasvua.

Henkivakuutuksen vakavaraisuus tulee säilymään hyvänä ja tulos tyydyttävänä.

Osakkuusyhtiö Ifin vakuutusliikkeen suotuista kehitys jatkunee, vaikka kausivaihteluista johtuen neljännen vuosineljänneksen yhdistetty kulusuhde saattaa jäädä kolmatta neljänneistä heikommaksi. Odotan, että koko vuoden yhdistetylle kulusuhteelle asetettu tavoite (alle 107 %) saavutetaan ja viimeisen vuosineljänneksen kokonaistulos muodostuu selvästi aiempia vuosineljänneksiä paremmaksi.

Uskon koko konsernin tuloksen muodostuvan markkinaolosuhteet huomioon ottaen hyväksi, mutta se tulee kuitenkin jäämään poikkeuksellisia vuosia 2000 ja 2001 heikommaksi.

Björn Wahlroos
konsernijohtaja

Sampo-konserni

Sampo-konsernin liiketoiminnan kasvuarvo on pitkäaikaissästäminen, jota tukevat vakaata tulosta tekevät vähittäis-, yksityis- ja investointipankkitoiminta. Konsernin suurimmat tytäryhtiöt ovat Sampo Pankki Oyj, Sampo Luotto Oyj, Henki-Sampo, Sampo Rahastoyhtiö ja Mandatum Omaisuudenhoito. Sampo Oyj on myös Pohjoismaiden suurimman vahinkovakuutusyhtiö Ifin suurin osakkeenomistaja 38 %:n osuudella.

KONSERNIN	2002	2001	Tulos-	2001
Tulosanalyysi	2002	2001	vaikutus	2001
Milj. e	1-9	1-9		1-12
LIIKEVOITTO				
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	212	244	-32	296
Henkivakuutus	39	68	-29	79
Omistusyhteisö	280	387	-107	372
Konserni	440	1 018	-578	1 104
 Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	 458	 991	 -534	 1 078
Konsernin voitto tilikaudelta	296	776	-481	833

AVAINLUVUT

		2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	-1,7	-21,1	-15,3
RONAV *)	%	13,9	34,5	27,9
Vakavaraisuussuhde	%	15,9	12,9	12,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		5 637	10 288	10 162
Osakekohtainen tulos	euro	0,51	1,39	1,50
Laimennettu osakekohtainen tulos	euro	0,51	1,38	1,49
Osakekohtainen substanssi	euro	5,04	5,63	5,67
vähennettynä täydellä verovelalla				
konsernin arvostuseroista				
Antioikaistu ylin kurssi	euro	10,0	12,7	12,7
Antioikaistu alin kurssi	euro	6,0	7,7	7,7
Osakekannan markkina-arvo	Milj. e	3 699	4 661	4 889

*) Tulos ennen satunnaiseriä verojen (29 %) jälkeen / NAV, kauden lopussa.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteita selostetaan taulukko-osassa.

Muutokset konsernirakenteessa

Sampo Oyj lunasti 2.8.2002 vähemmistöomistajilta vajaan 5 %:n osuuden AS Sampo Pankin osakekannasta. Sampo omistaa lähes kokonaan virolaisen AS Sampo Pankin osakekannan. Loput 936 osaketta (0,003 % osakkeista) tullaan lunastamaan myöhemmin.

Sampo Oyj:n ja sen kokonaan omistamien tytäryhtiöiden Sampo Liikekiinteistöt Oy:n ja Mandatum Holding Oy:n hallitukset allekirjoittivat 7.6.2002 sulautumissuunnitelman, jonka mukaan Sampo Liikekiinteistöt ja Mandatum Holding sulautuvat varoineen ja velkoineen Sampo Oyj:öön. Sulautumisilla selkeytetään Sampo-konsernin rakennetta ja ne tulevat voimaan 31.12.2002.

Henkilöstö

Sampo-konsernin henkilöstön lukumäärä on vähentynyt 2002 aikana If-järjestelyn, toimintojen ulkoistamisten sekä hallinto- ja tukipalvelujen tehostamista koskevien yt-neuvotteluiden jälkeen. Henkilöstöä on myös koulutettu uusiin tehtäviin erityisesti myyntiverkostossa.

Konsernin vakinaisen henkilöstön määrä oli syyskuun lopussa laskenut 5 568 henkilöön (9 684 henkilöä, 31.12.2001). Henkilöstöstä työskenteli luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnassa 79 %, henkivakuutuksessa 8 %, omistusyhteisössä 2 % ja IT-palveluyritys Primasoftissa 11 %. Vakinaisen henkilöstön keskivahvuus katsauskaudella oli 5 637 henkilöä, kun vuoden 2001 tammi-syyskuussa vastaava määrä oli 10 288 henkilöä.

Osakkeet

Varsinaisen yhtiökokouksen 10.4.2002 myöntämän valtuuden nojalla hallitus päätti 14.8.2002 omien osakkeiden hankkimisesta. Osakkeet on tarkoitus mitätöidä seuraavassa yhtiökokouksessa.

A-sarjan osakkeita on Helsingin Pörssin julkisessa kaupankäynnissä 29.8. - 15.10.2002 välisenä aikana hankittu yhteensä 2 434 400 kappaletta. Osakkeiden yhteenlaskettu kirjanpidollinen vasta-arvo on noin 410 000 euroa. Hankitut osakkeet edustavat 0,44 % osakepääomasta ja 0,43 % kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä, joten A-sarjan osakkeiden hankkimisella ei ole merkittävää vaikutusta yhtiön muiden osakkeenomistajien osakeomistuksen tai äänivallan jakautumiseen yhtiössä. Osakkeista on suoritettu vastikkeena yhteensä 16,0 miljoonaa euroa eli keskimäärin 6,59 euroa osakkeelta.

Kolmannella vuosineljänneksellä ei Sampo Oyj:n vuoden 1998 optio-ohjelman optiotodistuksilla merkitty A-sarjan osakkeita. Katsauskauden päättyessä Sampo Oyj:n osakepääoma oli 93 560 423,18 euroa ja yhtiön osakkeiden kokonaismäärä oli 556 285 015 kappaletta, josta A-sarjan osakkeita oli 555 085 015 kappaletta ja B-sarjan osakkeita 1 200 000 kappaletta.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Amanda Capital Oyj (entinen Finvest Oyj) ja Sampo-konserni ovat lokakuussa yhdistäneet pääomarahastojensa ja -sijoitustensa hallinnoinnin Mandatum Pääomarahastot Oy:öön. Tarkoituksena on luoda johtava pohjoismainen pääomasijoitusten varainhoito-organisaatio, joka palvelee sekä yksityishenkilöitä että instituutioasiakkaita. Sampo Oyj omistaa kokonaan Mandatum Pääomarahastot Oy:n, joka hallinnoi lähes 800 miljoonan euron pääomasijoitusvarallisuutta.

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

Konsernin tärkeimmät kotimaiset luottolaitos- ja sijoituspalveluyhtiöt ovat Sampo Pankki Oyj, Sampo Rahastoyhtiö Oy, Mandatum Omaisuudenhoito Oy, Mandatum Pankkiiriliike Oy, Mandatum & Co Oy, Sampo Rahoitus Oy, Sampo Kortti Oy ja Sampo Luotto Oyj. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat Puolassa sijaitseva eläkerahastoyhtiö Sampo PTE S.A. sekä Virossa ja Liettuassa sijaitsevat pankit AS Sampo Pank ja UAB Sampo bankas. Konttoriverkosto toimii myös jakelukanavana monipuolisille neuvontapalveluille ja pitkäaikaissäästämistuotteille.

Tulosanalyysi

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Rahoituskate	337	356	469
Muut tuotot *)	177	223	286
Tuotot yhteensä	514	579	755
Kulut yhteensä	-312	-328	-447
Tulos ennen luotto- ja takaustappioita	202	252	308
Luotto- ja takaustappiot	6	-10	-16
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksesta	4	3	4
Liikevoitto	212	244	296

Avainluvut

Kulu-tuotto -suhde *)	%	61	57	58
RORAC **)	%	19,9	21,7	19,4
RONAV ***)	%	11,6	13,4	12,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		4 406	5 163	5 195

*) Palkkiotuotot ja -kulut huomioitu nettona

**) Liikevoitto verojen (29 %) jälkeen / Riskiallokoitu pääoma kauden lopussa (7 % * riskipainotetuista vastuista ja saamisista)

***) Liikevoitto verojen (29 %) jälkeen / NAV, kauden lopussa

Pankkitoiminnan tuloskehitys jatkui vakaana

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan tulos oli hyvä tammi-syyskuussa. Tuotto riskiallokoidulle pääomalle (RORAC) oli 19,9 %, eli likimain tavoitteeksi asetettu 20 %:n tuotto. Liikevoitoksi koko katsauskaudella muodostui 212 miljoonaa euroa (244). Heinä-syyskuun liikevoitto oli 61 miljoonaa euroa (86).

Korkotason laskusta ja taseen raha- ja pääomamarkkinaerien pienentymisestä huolimatta rahoituskate säilyi melko vakaana ollen 337 miljoonaa euroa tammi-syyskuussa (356). Kolmannella neljänneksellä rahoituskatetta kertyi yhtä paljon kuin toisella neljänneksellä. Otto- ja antolainauksen välinen korkoero oli 12 kuukauden liukuvana keskiarvona 3,5 % syyskuun lopussa (3,9 % vuonna 2001). Korkoeron vakautta edesauttaa osaltaan vuoden alussa tapahtunut talletuskorkojen sopeuttaminen markkinatilanteeseen.

Palkkiotuottojen ja -kulujen kokonaismäärä pysyi ennallaan. Palkkiotuottojen jakaumassa tapahtui kuitenkin merkittäviä muutoksia arvopaperitoiminnasta ja Corporate finance-liiketoiminnasta kertyneiden tuottojen supistuessa ja omaisuudenhoidon palkkioiden kasvaessa.

Kiinteistöomaisuuden keskittäminen omistusyhteisölle heikensi luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan tulosta. Siirrosta johtunut tuottojen vähennys oli suurempi kuin kiinteistö- ja tilakulujen yhteismäärän aleneminen. Henkilöstö- ja muut hallintokulut vähenivät 5 %. Katsauskauden kulu-tuotto -suhde heikkeni 61 %:iin (57).

Sampo Rahastoyhtiö markkinajohtajaksi

Sammon ydinaloihin kuuluvan rahastoliiketoiminnan menestys jatkui katsauskaudella. Sammon markkinaosuus kaikista Suomessa rekisteröityihin rahastoihin virranneista uusista suomalaisista nettosijoituksista oli tammi-syyskuussa runsaat 40 %, josta yksityishenkilöt toivat lähes puolet. Menestystä on auttanut strategian mukainen myynnin painotus jakeluverkossa yhdistettynä hyviin rahastotuotteisiin. Sampo nousi suomalaisilla rahastopääomilla mitaten syyskuussa markkinoiden suurimmaksi 24,1 %:n markkinaosuudella. Lukuihin ei vielä sisälly Rahastoyhtiö 3C:n rahastojen varoja, jotka siirtyivät 14.10. Sampo Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoitaviksi.

Kolmannella neljänneksellä merkinnät painottuivat edelleen lyhyen koron rahastoihin. Sampo- ja Mandatum-nimisissä rahastoissa oli 30.9.2002 sijoituksia yhteensä 3,6 miljardin euron arvosta (2,3). Lukuun sisältyy noin 273 miljoonaa euroa Sampo-konserniin kuuluvien yhtiöiden sijoituksia (137). Osuudenomistajia oli 182 736 (134 931) ja jatkuvien rahastosopimusten määrä kasvoi 45 813 kappaleeseen (23 119) katsauskauden lopussa. Aikaisempien vuosien tapaan on loppuvuonna odotettavissa tilapäisiä siirtymiä rahastoista talletuksiin.

Konsernin hoidossa olevan sopimusvarallisuuden määrä pysyi lähes ennallaan. Mandatum Omaisuudenhoidossa sopimusvarallisuutta oli sijoitusrahastot ja konsernin omat salkut mukaan lukien katsauskauden lopussa noin 16 miljardia euroa. Konsernisidonnaisen varallisuuden osuus oli 6,2 miljardia euroa.

Perinteisten pankkituotteiden osalta henkilöasiakasverkoston myynnin kasvu ei ole ollut täysin tyydyttävää. Talletuskanta on pysynyt lähes ennallaan ja Sampo Pankin markkinaosuus yleisön talletuksista oli syyskuussa runsaat 13 %. Sampo Pankin markkinaosuus talletuspankkien antolainauksesta Suomessa oli syyskuussa noin 13 %. Sampo-konsernin luottokanta on vuoden kuluessa supistunut, mistä suurin osa johtuu strategian mukaisesta vienti- ja projektirahoituksen myynnistä.

Investointipankin kannattavuus edelleen hyvä

Corporate finance -toiminnan palkkiotuotot jäivät vertailukautta alhaisemmiksi, mutta kannattavuus säilyi edelleen melko hyvänä huolimatta alan heikentyneestä markkinatilanteesta. Osakemarkkinoiden heikko vire ja kausitekijät vähensivät pankkiiriliikkeessä kaupankäynnin volyymejä kesällä. Pankkiiriliikkeen palveluja suunnataan aiempaa enemmän yksityisasiakkaille.

Luottotappiot ja ongelmaluotot pysyivät kurissa

Tuloslaskelman luotto- ja takaustappioerä oli 6 miljoonaa euroa positiivinen (-10). Katsauskauden aikana kirjattiin uusia luotto- ja takaustappioita sekä kohdistettuja varauksia 12 miljoonaa euroa (21). Aiemmista tappioista palautuneet erät sekä kohdistettujen varausten peruutukset olivat yhteensä 19 miljoonaa euroa (11). Syyskuun lopussa luotto- ja takaustappiovarauksia oli yhteensä 81 miljoonaa euroa (84, 31.12.2001), josta luottokelpoisuusluokituksen perusteella määritetyt asiakasryhmäkohtaisesti kohdistetut varaukset olivat 31 miljoonaa euroa (31). Järjestämättömiä saamisia oli syyskuun lopussa 102 miljoonaa euroa (109, 31.12.2001) ja muita nollakorkoisia saamisia 7 miljoonaa euroa (9). Näiden saamisten yhteismäärästä yritysten ja yhteisöjen osuus oli 67 miljoonaa euroa (81) ja kotitalouksien osuus 42 miljoonaa euroa (38).

Konsernin vakavaraisuus

Rahoituspainotteisena konsernina Sammon vakavaraisuus lasketaan luottolaitoslain mukaisesti. Konsernin vakavaraisuussuhde oli 15,9 % (12,9). Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettuihin saamisiin oli 17,0 % (15,7). Konsolidointiryhmään kuuluvat Sampo Pankki - konserni, Mandatum Holding -konserni, Sampo Luotto Oyj, Sampo Liikekiinteistöt Oy, AS Sampo Pank, UAB Sampo bankas, Sampo PTE sekä emoyhtiö Sampo Oyj.

Henkivakuutus

Konsernin henkivakuutustoiminnan ydin on kotimaassa toimiva Henki-Sampo. Lisäksi liiketoiminta-alueeseen kuuluvat kaikissa kolmessa Baltian maassa sijaitsevat henkivakuutusyhtiöt sekä Puolassa sijaitseva Sampo Polska Zycie.

TULOSANALYYSI

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	Tulos- vaikutus	2001 1-12
Vakuutusmaksutulo	424	490	-66	751
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	112	126	-14	248
Maksetut korvaukset	-311	-278	-33	-399
Vastuuvelan muutos ennen lisä- etuja ja tasoitusmäärän muutosta	-145	-220	75	-452
Liikekulut	-40	-48	8	-67
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	40	70	-30	81
Muut tuotot ja kulut	-1	-2	1	-2
Osuus osakkuusyritysten voitoista	0	0	0	0
Liikevoitto	39	68	-29	79
Tasoitusmäärän muutos	-1	0	-1	-1
Lisäedut	8	-29	37	-28
Henkivakuutuksen voitto ennen satunnaisia eriä	46	39	7	50

Avainluvut

		2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Liikekustannussuhde	%	112	126	108
Varavaraisuuspääoma vastuuvélasta	%	12,3	13,5	14,7
RONAV *)	%	11,6	12,2	11,1
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		488	864	788

*) Tulos ennen satunnaiseriä verojen (29 %) jälkeen / NAV, kauden lopussa.

Markkina-asema painopistealueilla vahvistui edelleen

Kolmannella vuosineljänneksellä jatkunut suotuisa myyntikehitys heijastui Henki-Sammon markkina-asemaan painopistealueilla. Henki-Sammon markkinaosuus sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa oli katsauskauden lopulla 24,9 % (17,4) ja henkilöasiakassegmentissä 15,8 % (12,4). Erityisesti yksilöllisessä eläkevakuutuksessa myynti painottuu voimakkaasti sijoitussidonnaisiin tuotteisiin, jotka muodostivat noin 80 % uusista yksilöllisistä vakuutuksista. Toiminnan uudelleen suuntautuminen näkyy jatkuvien maksujen osuuden merkittävänä nousuna. Osuus kasvoi jo runsaaseen 45 %:iin (32).

Henki-Sammon kokonaismarkkinaosuus laski vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä yhtiön päätettyä luopua kannattamattomista markkinasegmenteistä kuten kapitalisaatiosopimuksista. Vuoden kuluessa markkinaosuus on kuitenkin kääntynyt nousuun ja oli katsauskauden lopussa 18,7 % (23,5). Ilman kertaluonteisia eläkesäätöiden vastuusiirtoja laskettu markkinaosuus nousi 18,4 %:iin (16,1).

Sijoitustoiminta

Sijoitustoiminnan nettotuotot kolmelta ensimmäiseltä vuosineljännekseltä olivat 112 milj. euroa (126). Käyvin arvoin laskettu sijoitusomaisuuden tuotto katsauskaudelta oli 0,9 %. Lokakuun loppuun mennessä vastaava tuotto oli alustavien laskelmien mukaan kohonnut 1,3 %:iin.

Henki-Sampo ei ole joutunut monien muiden henkivakuutusyhtiöiden tavoin tekemään merkittäviä muutoksia sijoituspolitiikassaan. Tämä on johtunut yhtiön hyvästä vakavaraisuusasemasta ja oikeaan osuneesta sijoitustoiminnasta. Henki-Sampo on valmistautunut sijoitusmarkkinoiden heilahteluihin johdannaissuojauksin ja korkosijoitusten duraatiota lyhentämällä.

Henkivakuutustoiminnan sijoitusomaisuudesta oli 30.9.2002 osakeriskiä sisältäviin instrumentteihin sijoitettu 28 % (25). Sijoitusomaisuudesta oli 58 % sijoitettu korkoinstrumentteihin ja 7 % kiinteistöihin. Suomeen sijoitettuna oli 55 %, muulle euroalueelle 17 % ja muualle ulkomaille 28 % kaikista sijoituksista.

Tulos

Henkivakuutuksen liikevoitto tammi-syyskuussa oli 39 milj. euroa (68). Kolmannen vuosineljänneksen liikevoitto ylsi 12 milj. euroon (-47). Henki-Sampo varasi katsauskaudella 31,8 milj. euroa vuoden 2003 aikana jaettaviin asiakashyvityksiin. Katsauskauden päättyessä tulevia asiakashyvityksiä varten on varattu 46,4 milj. euroa. Henki-Sammon hallitus on vahvistanut uusmyynnissä oleville tuotteille 1,5 - 1,75 %:n asiakashyvitykset.

Vakavaraisuus

Henki-Sammon vakavaraisuusaste oli katsauskauden lopussa 12,1 % (13,5) omalla vastuulla olevasta vastuuvélasta. Henki-Sammon vakavaraisuuspääomalle asetettu vähimmäisvaatimus on 195 milj. euroa. Todellinen vakavaraisuuspääoma oli 557 milj. euroa, joten Henki-Sammolla oli 30.9.2002 tilanteessa 362 milj. euron vakavaraisuuspuskuri.

Omistajien osuus Henki-Sammon arvostuseroista on vakioitu 25 %:iin. Katsauskauden lopussa omistajille kohdistui siten 57,1 milj. euroa arvostuseroista, joiden kokonaismäärä oli 228,4 milj. euroa.

Omistusyhteisö

Omistusyhteisön tehtävä on hallita luottolaitos-, sijoituspalvelu- ja henkivakuutustoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitä.

TULOSANALYYSI

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Rahoituskate	-4	1	0
Muut tuotot *)	351	475	525
Tuotot yhteensä	348	476	525
Kulut yhteensä	-70	-91	-158
Tulos ennen luotto- ja takaustappioita	278	385	367

Luotto- ja takaustappiot	0	0	0
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksesta	2	2	5
Liikevoitto	280	387	372

*) Palkkiotuotot ja -kulut huomioitu nettona

Holding-yhtiön taseen loppusumma oli 3,0 miljardia euroa. Tästä oli omistuksia luottolaitos- ja sijoituspalveluyrityksissä 1,7 miljardia euroa ja vakuutusyhtiöissä 0,5 miljardia euroa. Muita sijoituksia oli 0,4 miljardia euroa.

Katsauskauden päättyessä holding-yhtiön vakinaisessa palveluksessa oli 97 henkilöä, kun vuoden 2001 lopussa määrä oli vielä yli 700 henkilöä.

Helsingissä 14.11.2002
SAMPO OYJ

Hallitus

Lisätiedot:

Talousjohtaja Peter Johansson, puh. 010 514 0010
IR-johtaja Jarmo Salonen, puh. 010 514 0030 tai 050 42 40030
Viestintäjohtaja Hannu Vuola, puh. 010 514 0040.

Englanninkielinen puhelinkonferenssi sijoittajille ja analyytikoille pidetään 14.11.2002 klo 14.00. Konferenssiin voi osallistua soittamalla numeroon +44 (0) 20 8240 8243 (Eurooppa) tai +1 303 713 7929(USA). Tunnus: Sampo bank. Konferenssia voi myös seurata internetissä, osoitteessa www.sampo.fi/sijoittajasuhteet.

Osavuosisikatsauksen tiedot eivät ole tilintarkastettuja.

JAKELU
HEX Helsingin Pörssi
Keskeiset tiedotusvälineet
www.sampo.fi/lehdistopalvelu

**KONSERNIN TALOUDELLINEN
KEHITYS**

TUNNUSLUVUT		2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
YLEISET TUNNUSLUVUT				
Liikevaihto	Milj.e	2 226	2 750	3 572
Liikevoitto *)	Milj.e	440	1 018	1 104
liikevaihdosta	%	19,8	37,0	30,9
Voitto ennen satunnaiseriä	Milj.e	447	988	1 075
liikevaihdosta	%	20,1	36,0	30,1
Voitto ennen tilinpäätös- siirtoja ja veroja	Milj.e	458	991	1 078
liikevaihdosta	%	20,6	36,1	30,2
Oman pääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	-1,7	-21,1	-15,3
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvoin)	%	0,1	-2,9	-1,6
Omavaraisuusaste	%	12,4	11,4	12,1
Vakavaraisuussuhde	%	15,9	12,9	12,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		5 637	10 288	10 162
LUOTTOLAITOS- JA SIJOITUS- PALVELUTOIMINTA				
Liikevaihto	Milj.e	953	1 291	1 664
Rahoituskate	Milj.e	337	356	469
Liikevoitto	Milj.e	212	244	296
liikevaihdosta	%	22,3	18,9	17,8
Tuotto-kulu -suhde		1,58	1,70	1,63
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		4 413	5 162	5 195
HENKIVAKUUTUS				
Liikevaihto	Milj.e	915	1 002	1 396
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Milj.e	429	493	755
Liikevoitto	Milj.e	39	68	79
liikevaihdosta	%	4,2	6,8	5,6
Liikekustannussuhde	%	112,0	125,5	108,0
Toimintapääoma	Milj.e	553	567	644
Tasoitusmäärä	Milj.e	14	12	13
Vakavaraisuuspääoma	Milj.e	569	581	660
vastuuvelasta	%	12,3	13,5	14,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		488	864	788

OMISTUSYHTEISÖ

Liikevaihto	Milj.e	363	486	541
Liikevoitto	Milj.e	280	387	372
liikevaihdosta	%	77,2	79,6	68,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		736	770	760

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Osakekohtainen tulos	euro	0,51	1,39	1,50
Laimennettu osakekohtainen tulos **)	euro	0,51	1,38	1,49
Osakekohtainen oma pääoma	euro	4,95	5,06	5,18
Osakekohtainen substanssi, vähennetty täysi verovelka				
konsernin arvostuseroista	euro	5,04	5,63	5,67
vähennetty täysi verovelka				
Om.yhteisön arvostuseroista	euro	5,07	5,83	5,87
Antioikaistu ylin kurssi	euro	9,95	12,70	12,70
Antioikaistu alin kurssi	euro	6,02	7,70	7,70
Osakekannan markkina-arvo	Milj.e	3 699	4 661	4 889

*) Toimialojen välisiä sisäisiä osinkoja ja myyntivoittoja ei ole eliminoitu luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan eikä vakuutustoiminnan tulossanalyysissä, -erittelyissä tai tunnusluvuissa.

Konsernin liikevoitosta em.erät on eliminoitu. Lisäksi liikevoittoon on lisätty/vähennetty yhdellä rivillä yhdisteltävän If-konsernin omistusosuutta vastaava voitto/tappio. Tästä syystä konsernin liikevoitto ei ole yhtä kuin liiketoiminta-alueiden liikevoittojen summa.

**) Laimennusvaikutus on laskettu ikään kuin kaikki loput merkintäoikeudet (3 159 990 kpl 30.9.2002) olisi toteutettu. Yksi merkintäoikeus oikeuttaa merkitsemään 5 osaketta.

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan sekä omistusyhteisön tunnusluvut on laskettu Rahoitustarkastuksen määräyksen 20/420/98 mukaisesti. Henkivakuutustoiminnan tunnusluvut on laskettu valtiovarainministeriön päätöksen ja sitä tarkentavan sosiaali- ja terveysministeriön ohjeen 22/02/2000 mukaan.

Tunnuslukuja laskettaessa veroina on otettu huomioon tilikauden tulosta vastaava vero. Laskettaessa osakekohtaista substanssia, oman pääoman tuottoa sekä omavaraisuusastetta omistusyhteisön arvostuseroista on vähennetty 29 %:n verovelka, jonka on arvioitu realisoituvan seuraavien kolmen vuoden aikana.

Osakekohtainen substanssi on lisäksi ilmoitettu kaikilta kausilta täydellä verovelalla vähennettynä. Osakekohtaisen substanssin ja oman pääoman tuottoprosentin laskennassa on otettu huomioon henkivakuutuksen kohtuusperiaatteen tulkinta. Vuoden 2002 alusta on otettu käyttöön kohtuusperiaatteen uusi laskentatapa, jonka mukaan omistajien osuus arvostuseroista on 25 %. Vanhan laskentasäännön mukaan 31.12.2001 sekä 30.9.2001 omistajille ei kuulunut osuutta arvostuseroista. Henkivakuutuksen arvostuseroja ei ole merkitty taseeseen, joten niiden laskennallista verovelkaa ja sen muutosta ei ole merkitty tuloslaskelmaan eikä taseeseen. Arvostuseroista on tunnuslukuja laskettaessa vähennetty/lisätty johdannaisopimukset sisältävä toimintapääoman kohta "muut erät". Henkivakuutuksen oman pääoman, jossa on mukana osuus vapaaehtoisistavarauksista ja kertyneestä poistoerosta, katsotaan kokonaisuudessaan kokonaisuudessaan kuuluvan omistajille.

Vahinkovakuutuksen tulos sisältää tarkastelujaksolla osuuden osakkuusyrityksenä toimivan If-konsernin tuloksesta. Vertailuvuoden ja -neljänneksen vahinkovakuutuksen tulos sisältää konserniin kuuluneiden vahinkovakuutusyhtiöiden tuloksen. Koska emoyhtiö muuttui vakuutusyhtiöstä holding-yhtiöksi 31.3.2001, vahinkovakuutuksen tulokseen sisältyy em. ajankohtaan asti myös holding-toiminnan tulos.

Taseessa on esitetty vahinkovakuutuksen nettovaroissa osakkuusyhtiölaskennan mukaiset osakkeet If-konsernissa. Vertailuvuoden ja -neljänneksen vahinkovakuutuksen nettovarot sisältävät konserniin kuuluneiden vahinkovakuutusyhtiöiden varat ja velat.

Koska vertailuvuoden ja -neljänneksen vahinkovakuutuksen tulos on esitetty osakkuusyrityksen tavoin yhdellä rivillä, tunnuslukuja on tarpeellisilta osin muutettu vastaavasti.

KONSERNIN TULOSANALYYSI

Milj. e	2002	2001	Tulos-	2001
LUOTTOLAITOS- JA SIJOITUSPALVELU TOIMINTA	1-9	1-9	vaikutus	1-12
Korkotuotot	628	935	-307	1 195
Korkokulut	-291	-579	288	-726
Rahoituskate	337	356	-19	469
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	7	26	-19	27
Palkkiotuotot	167	162	5	220
Palkkiokulut	-34	-29	-5	-41
Arvopaperikaupan ja valuutta-toiminnan nettotuotot	22	35	-13	43
Liiketoiminnan muut tuotot	15	29	-14	37
Hallintokulut	-255	-268	13	-367
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-20	-29	9	-35
Liiketoiminnan muut kulut	-36	-31	-5	-44
Luotto- ja takaustappiot	6	-10	16	-16
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset	0	0	0	0
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistettyjen yritysten tuloksesta	4	3	1	4
Liikevoitto	212	244	-32	296
HENKIVAKUUTUS				
Vakuutusmaksutulo	424	490	-66	751
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	112	126	-14	248
Maksetut korvaukset	-311	-278	-33	-399
Vastuuvelan muutos ennen lisä-etuja ja tasoitusmäärän muutosta	-145	-220	75	-452
Liikekulut	-40	-48	8	-67
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	40	70	-30	81
Muut tuotot ja kulut	-1	-2	1	-2
Osuus osakkuusyritysten voitoista	0	0	0	0
Liikevoitto	39	68	-29	79
Tasoitusmäärän muutos	-1	0	-1	-1
Lisäedut	8	-29	37	-28
Henkivakuutuksen voitto ennen satunnaisia eriä	46	39	7	50

OMISTUSYHTEISÖ

Korkotuotot	11	10	1	15
Korkokulut	-15	-9	-6	-15
Rahoituskate	-4	1	-5	0
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	4	8	-3	8
Palkkiotuotot	0	0	0	0
Palkkiokulut	0	-1	0	-1
Arvopaperikaupan ja valuutta-toiminnan nettotuotot	-17	393	-410	398
Liiketoiminnan muut tuotot	365	75	289	120
Hallintokulut	-27	-58	31	-93
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-20	-26	6	-45
Liiketoiminnan muut kulut	-23	-7	-16	-20
Luotto- ja takaustappiot	0	0	0	0
Pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset	-	-	0	-
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistettyjen yritysten tuloksesta	2	2	0	5
Liikevoitto	280	387	-107	372
Vahinkovakuutuksen tulos	-86	348	-435	386
Eliminointierät	-5	-29	25	-29
Satunnaiset tuotot	108	3	105	3
Satunnaiset kulut	-97	0	-97	0
Voitto ennen tilinpäätös-siirtoja ja veroja	458	992	-535	1 078
Verot	-160	-204	44	-230
Vähemmistöosuus	-2	-12	10	-14
Konsernin voitto tilikaudelta	296	776	-481	833

TULOSANALYYSI

VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

Milj. e	2002 7-9	2002 4-6	2002 1-3	2001 10-12	2001 7-9
LUOTTOLAITOS- JA SIJOITUS-PALVELUTOIMINTA					
Korkotuotot	197	205	225	260	289
Korkokulut	-87	-95	-108	-148	-168
Rahoituskate	110	110	117	113	120

Tuotot oman pääoman					
ehtoista sijoituksista	0	3	4	1	10
Palkkiotuotot	53	60	53	58	53
Palkkiokulut	-12	-11	-10	-12	-10
Arvopaperikaupan ja valuutta-					
toiminnan nettotuotot	-1	2	21	7	18
Liiketoiminnan muut tuotot	8	4	3	9	11
Hallintokulut	-81	-82	-92	-99	-92
Poistot ja arvonalentumiset					
aineellisista ja					
aineettomista hyödykkeistä	-7	-7	-7	-7	-10
Liiketoiminnan muut kulut	-13	-13	-11	-13	-10
Luotto- ja takaustappiot	1	2	3	-6	-7
Pysyviin vastaaviin kuuluvien					
arvopapereiden arvonalentumiset	0	-	-	-	0
Osuus pääomaosuusmenetelmällä					
yhdistettyjen					
yritysten tuloksesta	2	1	1	2	1
Liikevoitto	61	69	82	52	86
 HENKIVAKUUTUS					
Vakuutusmaksutulo	123	119	181	261	107
Sijoitustoiminnan tuotot ja					
kulut sekä arvonorotukset					
ja niiden oikaisut	26	-13	99	122	-40
Maksetut korvaukset	-101	-76	-133	-121	-70
Vastuuvelan muutos ennen					
lisäetuja ja tasoitusmäärän					
muutosta	-24	-45	-75	-232	-28
Liikekulut	-12	-13	-16	-19	-16
Vakuutustekninen tulos ennen					
Lisäetuja ja tasoitusmäärän					
Muutosta	12	-28	55	11	-46
Muut tuotot ja kulut	0	-1	0	0	-1
Osuus pääomaosuusmenetelmällä	0	0	0	0	0
yhdistettyjen yritysten					
tuloksesta					
Liikevoitto	12	-28	55	11	-47
Tasoitusmäärän muutos	0	0	0	-1	0
Lisäedut	1	44	-38	1	29
Henkivakuutuksen voitto					
ennen satunnaisia eriä	13	16	17	11	-19

OMISTUSYHTEISÖ

Korkotuotot	3	4	4	5	4
Korkokulut	-5	-5	-5	-6	-4
Rahoituskate	-2	-1	0	-1	0
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	0	4	0	0	0
Palkkiotuotot	0	0	0	0	0
Palkkiokulut	0	0	0	0	-1
Arvopaperikaupan ja valuutta- toiminnan nettotuotot	-14	-5	2	5	25
Liiketoiminnan muut tuotot	7	36	321	45	40
Hallintokulut	-6	-6	-15	-35	-28
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-6	-7	-7	-19	-13
Liiketoiminnan muut kulut	-4	-12	-7	-13	-3
Luotto- ja takaustappiot pysyviin vastaaviin kuuluvien arvopapereiden arvonalentumiset	-	0	0	0	-
Osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdistettyjen yritysten tuloksesta	0	0	2	3	-1
Liikevoitto	-25	10	295	-15	20
Vahinkovakuutuksen tulos	-33	-36	-18	38	21
Eliminointierät	-	-	-5	0	-29
Satunnaiset tuotot	-	-	108	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-97	-	-
Voitto ennen tilinpäätös- siirtoja ja veroja	16	58	383	86	79
Verot	-4	-40	-115	-26	-30
Vähemmistöosuus	-1	-1	-1	-2	-2
Konsernin voitto					
Tilikaudelta	12	17	267	57	47

LUOTTOLAITOS- JA
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN
TULOSANALYYSIN ERITTELYT

22 (36)

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
KORKOTUOTOT			
Saamisista luottolaitoksilta	31	55	75
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	483	648	827
Saamistodistuksista	94	207	259
Leasing-kate	23	23	30
Muut korkotuotot	-3	2	4
Yhteensä	628	935	1 195
KORKOKULUT			
Veloista luottolaitoksille ja keskuspankeille	-30	-107	-126
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	-127	-195	-250
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	-136	-234	-294
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-15	-22	-28
Pääomalainoista	0	-	0
Muut korkokulut	16	-21	-28
Yhteensä	-291	-579	-726
PALKKIOTUOTOT JA -KULUT			
Palkkiotuotot			
Maksuliikenteestä	45	43	57
Arvopaperitoiminnasta	10	15	20
OmaisuuDENhoidosta	35	24	34
Antolainauksesta	21	22	29
Ottolainauksista	16	12	16
Takauksista	6	6	7
Corporate finance-liiketoiminnasta	13	23	29
Muut palkkiotuotot	22	18	29
Yhteensä	167	162	220
Palkkiokulut	-34	-29	-41
Palkkiotuotot ja -kulut netto	133	133	179

ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN

23 (36)

NETTOTUOTOT

Saamistodistusten kaupan nettotuotot	10	9	10
Osakkeiden ja osakkuuksien kaupan nettotuotot	2	13	16
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	12	22	25
Valuuttatoiminnan nettotuotot	10	13	17
Yhteensä	22	35	43

LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Vuokra- ja osinkotuotot kiinteistöistä ja kiinteistöyhteisöistä	1	18	20
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot	5	1	5
Muut	8	9	13
Yhteensä	15	29	37

HALLINTOKULUT

Palkat ja palkkiot	-111	-119	-165
Henkilösivukulut	-34	-36	-49
Henkilöstökulut yhteensä	-144	-155	-214
Muut hallintokulut	-111	-114	-154
Yhteensä	-255	-268	-367

LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Vuokrakulut	-22	-14	-19
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen kulut	-1	-8	-10
Kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien luovutustappiot	0	-1	-1
Muut	-13	-8	-14
Yhteensä	-36	-31	-44

LUOTTO- JA TAKAUSTAPPIOT

Tilikauden aikana toteutuneet luottotappiot	-5	-3	-14
Toteutuneet luottotappiot, joista on aikaisemmin tehty luottotappiovaraus	3	1	9
Kohdistetut luottotappiovaraukset	-11	-19	-31
Yhteensä	-12	-21	-36

Palautuneet luottotappiot	9	8	11
Luottotappiovarausten peruutukset	10	3	9
Yhteensä	19	11	20
Tilikauden luotto- ja takaustappiot yhteensä	6	-10	-16

HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN MAKSUTULO

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	73	29	45
Muu yksilöllinen henkivakuutus	151	124	214
Sijoitussidonnainen kapitalisaatio-sopimus	0	8	8
Muu kapitalisaatiosopimus	31	92	116
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	0	0	2
Muu ryhmähenkivakuutus	2	2	2
Yhteensä	259	254	387
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	23	15	26
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	62	58	93
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	4	2	7
Muu ryhmäeläkevakuutus	72	155	232
Yhteensä	162	229	357
Ensivakuutusmaksutulo	421	484	745
Jatkuvat vakuutusmaksut	192	153	248
Kertamaksut	229	330	497
Yhteensä	421	484	745
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka eivät oikeuta hyvitykseen	5	4	6
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	314	426	653
Vakuutusmaksut sijoitus-sidonnaisesta vakuutuksesta	102	53	86
Yhteensä	421	484	745
Henkijälleenvakuutus	8	10	11
Vakuutusmaksutulo yhteensä	429	493	755

HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN
SIJOITUSTEN TUOTOT JA KULUT

Milj. e	2002 1-9	2001 1-9	2001 1-12
Korot	120	133	182
Osingot	44	46	45
Kiinteistöjen tuotot	25	25	31
Myyntivoitot	159	100	115
Palautuneet arvonlennukset	3	27	33
Valuuttakurssivoitot sijoitustoiminnasta	20	9	39
Muut tuotot	113	159	194
SIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT	484	498	640
Korkokulut	-1	-1	-2
Kiinteistöjen kulut	-6	-8	-9
Rakennusten suunnitelman mukaiset poistot	-5	-5	-7
Myyntitappiot	-57	-52	-69
Arvonlennukset	-194	-182	-104
Valuuttakurssitappiot vakuutustoiminnasta	-	-	-1
Muut kulut	-110	-121	-198
SIJOITUSTOIMINNAN KULUT	-374	-369	-389
Sijoitusten arvonkorotukset ja niiden oikaisut	2	-3	-2
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO	112	126	248

KONSERNIN TASE

Milj. e

9/2002 12/2001 9/2001

VASTAAVAA

LUOTTOLAITOS- JA SIJOITUSPALVELU-
TOIMINNAN VARAT

Käteiset varat	483	1 383	360
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	1 084	2 452	2 870
Saamiset luottolaitoksilta	321	999	1 220
Saamiset yleisöltä ja julkis- yhteisöiltä	12 754	13 597	13 818
Leasingkohteet	526	515	482
Saamistodistukset	1 180	1 090	1 940
Osakkeet ja osuudet	65	54	52
Aineettomat hyödykkeet	75	73	74
Aineelliset hyödykkeet	50	69	383
Muut varat	488	360	335
siirtosaamiset ja maksetut ennakot	176	299	360
Laskennalliset verosaamiset	23	26	0
Eliminointierät	-14	-23	-23
Yhteensä	17 211	20 893	21 872

HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VARAT

Aineettomat hyödykkeet	7	11	11
Sijoitukset	5 075	4 954	4 663
Saamiset, muu omaisuus ja Siirtosaamiset	459	191	241
Eliminointierät	-218	-292	-252
Yhteensä	5 324	4 863	4 663

OMISTUSYHTEISÖTOIMINNAN VARAT

Saamiset luottolaitoksilta	85	260	392
Saamiset yleisöltä ja julkis- yhteisöiltä	15	23	21
Saamistodistukset	297	14	29
Osakkeet ja osuudet	174	163	174
Aineettomat hyödykkeet	244	376	365
Aineelliset hyödykkeet	226	408	159
Muut varat	12	4	12
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	15	25	6
Laskennalliset verosaamiset	4	-	0
Eliminointierät	-112	-218	-394
Yhteensä	961	1 054	764

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN

NETTOVARAT

VASTAAVAA YHTEENSÄ	24 098	29 400	30 183
--------------------	--------	--------	--------

VASTATTAVAA

Osakepääoma	94	93	93
Muu oma pääoma	2 672	2 792	2 730
Vähemmistöosuus	23	33	30

LUOTTOLAITOS- JA SIJOITUSPALVELU-
TOIMINNAN VELAT

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	1 004	1 857	1 808
Velat yleisölle ja julkis- yhteisöille	9 533	10 422	10 806
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	3 506	5 314	6 029
Muut velat	818	682	618
Siirtovelat ja saadut ennakot	278	461	455
Velat, joilla on huonompi etuoikeus			
kuin muilla veloilla	424	494	458
Laskennalliset verovelat	28	28	28
Eliminointierät	-324	-689	-794
Yhteensä	15 267	18 570	19 408

HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN VELAT

Henkivakuutuksen vakuutus- tekninen vastuuvelka	4 547	4 437	4 259
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka	323	299	244
Jälleenvakuutustallettevelat, muut velat ja siirtovelat	337	103	108
Eliminointierät	-5	-8	-5
Yhteensä	5 202	4 832	4 606

OMISTUSYHTEISÖN VELAT

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	212	242	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	442	239	432
Muut velat	67	62	40
Siirtovelat ja saadut ennakot	28	99	104
Laskennalliset verovelat	105	27	25
Eliminointierät	-14	-19	-19
Yhteensä	841	651	582
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	24 098	29 400	30 183

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET
 LUOTTOLAITOS- JA
 SIJOITUSPALVELUTOIMINTA

28 (36)

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	1 739	1 970	1 936
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	2 865	3 193	3 059
Yhteensä	4 605	5 164	4 995

OMISTUSYHTEISÖTOIMINTA

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	50	59	60
---	----	----	----

KONSERNIN
 NETTOVARALLISUUS
 LIIKETOIMINTA-ALUEITTAIN

Milj. e	Pankki	Henki	Omistus- yhteisö	Konser- ni	Konser- ni
	9/02	9/02	9/02	9/02	12/01
Oma pääoma	1 729	333	692	2 755	2 876
Sijoitusten arvostuserot*)	4	57	6	66	389
Laskennallinen verovelka	-1	-16	-2	-19	-114
Nettovarallisuus yhteensä	1 732	373	696	2 802	3 150

Nettovarallisuus on laskettu juridisen rakenteen mukaisesti siten, että konsernin omasta pääomasta on vähennetty pankki- ja henkivakuutustoiminnan omat pääomat ja loppu on esitetty omistusyhteisön omana pääomana.

*) Sovelletun kohtuusperiaatteen tulkinnan mukaan omistajille on vakioitu 25 prosentin osuus henkivakuutuksen arvostuseroista.

EMOYHTIÖN TASE

Milj. e	9/2002	12/2001	9/2001
VASTAAVAA			
Saamiset luottolaitoksilta	74	240	373
Saamiset yleisöltä ja julkis-			
yhteisöiltä	15	24	21
Saamistodistukset	167	9	29
Osakkeet ja osuudet	111	93	104
Osakkeet ja osuudet			
omistusyhteysyrityksissä	303	65	65
Osakkeet ja osuudet samaan			
konserniin kuuluvissa yrityksissä	2 215	2 450	2 440
Aineettomat hyödykkeet	6	20	6
Aineelliset hyödykkeet	74	96	116
Muut varat	6	16	34
Siirtosaamiset ja maksetut	15	4	6
ennakot			
Laskennalliset verosaamiset	1	2	0
Vastaavaa yhteensä	2 986	3 019	3 194
VASTATTAVAA			
Yleiseen liikkeeseen lasketut			
Velkakirjat	442	239	432
Muut velat	48	39	40
Siirtovelat ja saadut ennakot	13	95	103
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1	1	1
Osakepääoma	94	93	93
Muu oma pääoma	2 389	2 552	2 525
Vastattavaa yhteensä	2 986	3 019	3 194
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET	50	59	60

KONSERNIN VAKAVARAISUUS

Milj. e	9/2002	12/2001	9/2001
Ensisijaiset omat varat	2 317	2 170	2 236
Osakepääoma	94	93	93
Ylikurssirahasto	969	965	965
Vararahasto	370	367	367
Pääomalaina	10	10	10
Vapaa oma pääoma	1 176	939	1 008
Vähemmistöosuus	24	32	30
Aineettomat hyödykkeet ja liikearvo	-326	-237	-238
Toissijaiset omat varat	275	352	335
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	168	233	220
Muu toissijainen pääoma	107	119	115
Vähennykset omista varoista	-421	-747	-737
Omiin varoihin markkinariskin kattamiseksi luettavat erät	0	0	0
Omat varat yhteensä	2 170	1 775	1 834
Riskipainotetut saamiset ja vastuut	13 619	13 952	14 243
Vakavaraisuussuhdeluku			
Omat varat yhteensä/ riskipainotetut saamiset ja vastuut	15,9 %	12,7 %	12,9 %
Ensisijaiset omat varat/ riskipainotetut saamiset ja vastuut	17,0 %	15,6 %	15,7 %

Konsernin vakavaraisuussuhde on laskettu luottolaitoslain 9. luvun 72 - 81 §:ien mukaisesti.

Omasta pääomasta on vähennetty jaettavaksi päätetty/suunniteltu osingonjako.

LUOTTOLAITOS- JA
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN
TASEEN ERITTELYT

Milj. e 9/2002 12/2001 9/2001
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA
JULKISYHTEISÖILTÄ

Yritykset	5 123	5 444	5 588
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	55	54	183
Julkisyhteisöt	166	193	204
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	114	128	98
Kotitaloudet	5 554	5 322	5 238
Ulkomaat	1 773	2 488	2 535
Ryhmäkoht. luottotappiovaraukset	-31	-31	-27
Yhteensä	12 754	13 597	13 818

VELAT YLEISÖLLE JA
JULKISYHTEISÖILLE

Talletukset			
Käyttötilit	2 430	2 814	2 653
Säästötilit	925	936	940
Muut talletustilit	1 850	2 141	2 184
Yritysten ja yhteisöjen maksuliiketililit	2 736	2 492	2 269
Eurotalletukset yhteensä	7 941	8 382	8 046
Valuuttamääräiset talletukset	518	680	593
Yhteensä	8 458	9 062	8 639
Muut velat	1 074	1 360	2 167
Yhteensä	9 533	10 422	10 806

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT JA MUUT
NOLLAKORKOISET SAAMISET

Järjestämättömät saamiset	102	109	89
Muut nollakorkoiset saamiset	7	9	9
Yhteensä	109	119	98

Sampo Pankki Oyj:n kotitalouksien järjestämättömien saamisten kokonaismäärään sisältyi vuonna 2001 yksityisten henkilöiden velkajärjestelyssä vahvistettuja saamisista siltäkin osin kuin asiakas noudatti vahvistettua maksuohjelmaa.

HENKIVAKUUTUSTOIMINNAN
SIJOITUKSET

Milj. e	9/2002	% 12/2001	9/2001
HENKIVAKUUTUS			
Joukkovelkakirjalainat	1 907	36	2 620
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1 191	22	520
Osakkeet ja osuudet	1 465	28	1 457
Kiinteistösijoitukset	376	7	353
Lainasaamiset	4	0	33
Muut sijoitukset	33	1	36
Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitukset	324	6	300
KÄYPÄ ARVO YHTEENSÄ	5 300	100	5 320
Arvostuserot			
Joukkovelkakirjalainat	57		70
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	0		0
Osakkeet ja osuudet	143		273
Kiinteistösijoitukset	25		23
ARVOSTUSEROT YHTEENSÄ	225		366
KIRJANPITOARVO YHTEENSÄ	5 075		4 954

RAHASTOPÄÄOMIEN JAKAUMA

Milj. e	9/2002	12/2001	9/2001
Osakerahastot	888	1 010	802
Yhdistelmärahastot	441	464	419
Lyhytkorkoiset rahastot	1 624	839	786
Pitkäkorkoiset rahastot	524	307	285
Muut	124	55	26
Yhteensä	3 600	2 676	2 316

LUOTTOLAITOS- JA
SIJOITUSPALVELU-
TOIMINNAN
JOHDANNAISSOPIMUKSET

	9/2002		12/2001	
	Kohde- etuuksien arvot Suojaamis- tarkoi- tuksessa tehdyt	Muut	Kohde- etuuksien arvot Suojaamis- tarkoi- tuksessa tehdyt	Muut
Milj. e				
Korkojohdannaiset				
Termiinisopimukset	-	1 060	-	441
Optiosopimukset				
Ostetut	-	3 761	-	1 845
Asetetut	-	16 301	-	3 993
Koronvaihtosopimukset	2 392	5 104	3 813	5 579
Yhteensä	2 392	26 225	3 813	11 859
Valuuttajohdannaiset				
Termiinisopimukset	4	8 424	1	6 679
Optiosopimukset				
Ostetut *)	55	51	144	808
Asetetut *)	55	11	144	1 023
Koron- ja valuutan- vaihtosopimukset	1 110	291	1 832	345
Yhteensä	1 225	8 777	2 121	8 855
Osakejohdannaiset				
Termiinisopimukset	-	1	-	1
Optiosopimukset				
Ostetut *)	73	21	95	151
Asetetut *)	73	22	95	92
Muut osakejohdann.	73	-	95	-
Yhteensä	220	44	285	245

	Sopim. luotto- vasta- arvot	Sopim. riskipai- notetut arvot	Sopim. luotto- vasta- arvot	Sopim. Riskipai- Notetut Arvot
Korkojohdannaiset sopimukset	223	51	247	56
Valuuttajohdannaiset sopimukset	266	83	362	110
Osakejohdannaiset sopimukset	11	3	23	7

*) Suojaamistarkoituksessa tehdyt optiot ovat optio-
rakenteita varainhankintaan liittyvissä sopimuksissa ja
niitä suojaavissa johdannaisopimuksissa. Kohde-etuuksien
arvo on tällöin ilmoitettu sekä kohdissa ostetut ja ase-
tetut optiot että kohdassa koron- ja valuutanvaihto-
sopimukset tai kohdassa muut osakejohdannaiset sopimukset.
Johdannaisopimukseen liittyville optiorakenteille ei ole
erikseen laskettu luottovasta-arvoa, vaan optiorakenteen
markkina-arvo sisältyy koko johdannaisopimuksen luotto-
vasta-arvoon.

LUOTTOLAITOS- JA
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN
VAKUUDET JA VASTUUT

Milj. e	9/2002	12/2001
Omaisuusvakuudet		
Pantit	1 125	2 138
Muut omaisuusvakuudet	-	0
Yhteensä	1 125	2 138
Konserniyhtiöiden puolesta annetut omaisuusvakuudet	-	-
Velat ja sitoumukset, joiden vakuudeksi omaisuuserät on annettu		
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	-	-
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-	-
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-
Muut velat	20	20

		35 (36)
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	560	584
Muut sitoumukset		
Suomen Pankin päivänsisäinen sekkitililimiitti	700	1 045
Muut	666	673
Omaisuus, joka on myyty sitovin takaisinostoehdoin	11	12

HENKIVAKUUTUKSEN TASEEN
ULKOPUOLISET VASTUUT
Milj. e

	9/2002	12/2001
Omien velkojen vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	1	1
Em. velkojen määrä	0	0
Omien sitoumusten vakuudeksi annetut pantit	10	10
Em. vastuiden määrä	1	1
Oman johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit	3	1
Omista ulkomaisista jälleen- vakuutusvastuista annetut vakuudet	21	25
Vastavakuudet	11	12
Omat sijoitussitoumukset	266	270
Arvonlisäverovähennykset	20	19
Johdannaissopimukset		
Korkojohdannaiset		
Termiinisopimukset, kohde-etuus avoimet	200	520
	käypä arvo	0
Optiosopimukset		
Ostetut	kohde-etuus	740
	käypä arvo	1
Asetetut	kohde-etuus	990
	käypä arvo	1
Valuuttajohdannaiset		
Termiinisopimukset, kohde-etuus avoimet	373	378
	käypä arvo	4
Termiinisopimukset, kohde-etuus suljetut	119	61
	käypä arvo	0

Optiosopimukset			
Ostetut	kohde-etuus	386	325
	käypä arvo	7	0
Asetetut	kohde-etuus	823	598
	käypä arvo	4	3
Suljetut	kohde-etuus	-	88
	käypä arvo	-	0
Osakejohdannaiset			
Termiinisopimukset, avoimet	kohde-etuus	0	3
	käypä arvo	0	0
Optiosopimukset			
Ostetut	kohde-etuus	62	267
	käypä arvo	2	-5
Asetetut	kohde-etuus	41	530
	käypä arvo	1	-2
Raaka-ainejohdannaiset			
	kohde-etuus	-	10
	käypä arvo	-	-

Optiosopimusten käyvät arvot sisältävät saatua ja maksettua preemiota. Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot on kirjattu kuluiksi (käypä arvo = 0).

OMISTUSYHTEISÖN VAKUUDET JA VASTUUT

Milj. e	9/2002	12/2001
Pantit	10	10
Muut vakuudet	2	-
Konserniyhtiöiden puolesta annetut omaisuusvakuudet	-	-
Velat ja sitoumukset, joiden vakuudeksi omaisuuserät on annettu		
Muut velat	2	-
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	1	1